

SPRAWOZDANIE

dotyczące sprawozdania finansowego Urzędu Harmonizacji Rynku Wewnętrznego za rok budżetowy 2015 wraz z odpowiedzią Urzędu

(2016/C 449/42)

WPROWADZENIE

1. Urząd Harmonizacji Rynku Wewnętrznego⁽¹⁾ (zwany dalej „Urzędem”, inaczej „UHRW”) z siedzibą w Alicante został ustanowiony rozporządzeniem Rady (WE) nr 40/94⁽²⁾, które zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem (WE) nr 207/2009⁽³⁾. Zadaniem Urzędu jest wdrażanie prawa unijnego dotyczącego znaków towarowych i wzorów, zapewniającego przedsiębiorstwom jednolitą ochronę na całym terytorium Unii Europejskiej.
2. W tabeli przedstawiono najważniejsze dane liczbowe dotyczące Urzędu⁽⁴⁾.

Tabela

Najważniejsze dane liczbowe dotyczące Urzędu

	2014	2015
Budżet (w mln euro) ⁽¹⁾	419,6	384,2
Łączna liczba personelu na dzień 31 grudnia ⁽²⁾	928	998

⁽¹⁾ Kwota budżetu obejmuje rezerwę na nieprzewidziane zdarzenia.⁽²⁾ Personel obejmuje urzędników, pracowników zatrudnionych na czas określony i pracowników kontraktowych oraz oddelegowanych ekspertów krajowych.

Źródło: Dane przekazane przez Urząd.

INFORMACJE LEŻĄCE U PODSTAW POŚWIADCZENIA WIARYGODNOŚCI

3. Przyjęte przez Trybunał podejście kontrolne obejmuje analityczne procedury kontrolne, bezpośrednie badanie transakcji oraz ocenę kluczowych mechanizmów kontrolnych w stosowanych przez Urząd systemach nadzoru i kontroli. Elementami uzupełniającymi to podejście są dowody uzyskane na podstawie prac innych kontrolerów (w stosownych przypadkach) oraz analiza oświadczeń kierownictwa.

POŚWIADCZENIE WIARYGODNOŚCI

4. Na mocy postanowień art. 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Trybunał zbadał:

- a) roczne sprawozdanie finansowe Urzędu obejmujące sprawozdanie finansowe⁽⁵⁾ oraz sprawozdanie z wykonania budżetu⁽⁶⁾ za rok budżetowy zakończony dnia 31 grudnia 2015 r.,
- b) legalność i prawidłowość transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania.

Zadania kierownictwa

5. Kierownictwo odpowiada za sporządzenie i rzetelną prezentację rocznego sprawozdania finansowego Urzędu oraz za legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw⁽⁷⁾:

⁽¹⁾ Od 23 marca 2016 r. Urząd nosi nazwę „Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO)”, a wspólnotowy znak towarowy nazywany jest „znakami towarowymi Unii Europejskiej”.⁽²⁾ Dz.U. L 11 z 14.1.1994, s. 1.⁽³⁾ Dz.U. L 78 z 24.3.2009, s. 1.⁽⁴⁾ Więcej informacji na temat kompetencji i działalności Urzędu można znaleźć na jego stronie internetowej: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/pl>.⁽⁵⁾ Sprawozdanie finansowe składa się z bilansu oraz sprawozdania z finansowych wyników działalności, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia zmian w aktywach netto oraz opisu znaczących zasad (polityki) rachunkowości i informacji dodatkowej.⁽⁶⁾ Sprawozdanie z wykonania budżetu obejmuje rachunek wyniku budżetowego wraz z załącznikiem.⁽⁷⁾ Art. 38 i 43 regulaminu nr CB-3-09 Komitetu Budżetowego Urzędu Harmonizacji Rynku Wewnętrznego.

- a) Zadania kierownictwa w zakresie rocznego sprawozdania finansowego Urzędu obejmują: zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie systemu kontroli wewnętrznej umożliwiającego sporządzenie i rzetelną prezentację sprawozdania finansowego, które nie zawiera istotnych zniekształceń spowodowanych nadużyciem lub błędem, a także wybór i stosowanie właściwych zasad (polityki) rachunkowości na podstawie zasad rachunkowości przyjętych przez księgowego Komisji⁽⁸⁾ oraz sporządzanie szacunków księgowych, które są racjonalne w danych okolicznościach. Prezes zatwierdza roczne sprawozdanie finansowe Urzędu po tym, jak zostanie ono sporządzone przez księgowego Urzędu na podstawie wszystkich dostępnych informacji. Do sprawozdania finansowego księgowy dołącza oświadczenie, w którym stwierdza między innymi, że uzyskał wystarczającą pewność, że daje ono prawdziwy i rzetelny obraz sytuacji finansowej Urzędu we wszystkich istotnych aspektach.
- b) Zadania kierownictwa w zakresie legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń i zgodności z zasadą należytego zarządzania finansami obejmują zaprojektowanie, wdrożenie i utrzymywanie skutecznego i wydajnego systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwego nadzoru, jak również podejmowanie odpowiednich działań w celu zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym oraz – w razie konieczności – podejmowanie kroków prawnych w celu odzyskania nienależnie wypłaconych lub niewłaściwie wykorzystanych środków finansowych.

Zadania Trybunału

6. Zadaniem Trybunału jest przedstawienie Komitetowi Budżetowemu Urzędu, na podstawie przeprowadzonej przez siebie kontroli, poświadczenia wiarygodności dotyczącego rocznego sprawozdania finansowego Urzędu oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania⁽⁹⁾. Trybunał przeprowadza kontrolę zgodnie z wydanymi przez IFAC Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej i kodeksem etyki oraz z Międzynarodowymi Standardami Najwyższych Organów Kontroli wydanymi przez INTOSAI (ISSAI). Zgodnie z tymi standardami Trybunał zobowiązany jest zaplanować i przeprowadzić kontrolę w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że roczne sprawozdanie finansowe Urzędu nie zawiera istotnych zniekształceń, a leżące u jego podstaw transakcje są legalne i prawidłowe.

7. W ramach kontroli stosuje się procedury mające na celu uzyskanie dowodów kontroli potwierdzających kwoty i informacje zawarte w rocznym sprawozdaniu finansowym oraz legalność i prawidłowość transakcji leżących u jego podstaw. Dobór procedur zależy od osądu kontrolera, w tym od oceny ryzyka wystąpienia – w wyniku nadużycia lub błędu – istotnego zniekształcenia w rocznym sprawozdaniu finansowym lub istotnej niezgodności transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania z wymogami przepisów Unii Europejskiej. W celu zaprojektowania procedur kontroli odpowiednich w danych okolicznościach kontroler, dokonując oceny ryzyka, bierze pod uwagę system kontroli wewnętrznej w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji rocznego sprawozdania finansowego oraz systemy nadzoru i kontroli wprowadzone w celu zapewnienia legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tego sprawozdania. Kontrola obejmuje także ocenę stosowności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalności sporządzonych szacunków księgowych, a także ocenę ogólnej prezentacji rocznego sprawozdania finansowego.

8. Trybunał uznał, że uzyskane dowody kontroli stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wydania poświadczenia wiarygodności.

Opinia na temat wiarygodności rozliczeń

9. W opinii Trybunału roczne sprawozdanie finansowe Urzędu przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach jego sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2015 r. oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za kończący się tego dnia rok, zgodnie z przepisami jego regulaminu finansowego oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji.

Opinia na temat legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń

10. W opinii Trybunału transakcje leżące u podstaw rocznego sprawozdania finansowego Urzędu za rok budżetowy zakończony w dniu 31 grudnia 2015 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach.

11. Przedstawione poniżej uwagi nie podważają opinii Trybunału.

⁽⁸⁾ Zasady rachunkowości przyjęte przez księgowego Komisji opierają się na Międzynarodowych Standardach Rachunkowości Sektora Publicznego (IPSAS) wydanych przez Międzynarodową Federację Księgowych, a w kwestiach nimi nieobjętych – na Międzynarodowych Standardach Rachunkowości (MSR)/Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

⁽⁹⁾ Art. 91–95 regulaminu nr CB-3-09 Komitetu Budżetowego Urzędu Harmonizacji Rynku Wewnętrznego.

UWAGI DOTYCZĄCE ZARZĄDZANIA BUDŻETEM

12. W tytule III stwierdzono wysoki poziom przeniesień środków na 2016 r. Wyniosły one 12,9 mln euro, co stanowi 36 % środków, na które zaciągnięto zobowiązania w tym tytule (w 2014 r. było to 14,1 mln euro, czyli 38 %). Przeniesienia te związane były głównie z umowami o współpracy z urzędami krajowymi, które składają zestawienia poniesionych wydatków dopiero po zakończeniu roku.

INNE UWAGI

13. Świadczenie usług opartych na procedurze negocjacji, bez uprzedniej publikacji ogłoszenia o zamówieniu, ogranicza konkurencję do jednej strony negocjującej i dlatego powinno być stosowane wyłącznie w wyjątkowych przypadkach. Stosując tę procedurę, w 2015 r. Urząd przedłużył sześć umów ramowych, a przedłużenie to dotyczyło usług o wartości 1,9 mln euro (w 2014 r. było to 12 umów ramowych na usługi o wartości 12,6 mln euro) ⁽¹⁰⁾. Korzystanie z tej procedury przez Urząd nie może być uznane za „wyjątkowe”, biorąc pod uwagę liczbę, wartość i częstotliwość takich umów. Procedura ta nie spełniała też wymogów formalnych ⁽¹¹⁾.

14. Urząd zwraca część lub całość wynagrodzenia brutto oddelegowanych ekspertów krajowych ich pracodawcom. Jest to odejście od stosowanej przez Komisję praktyki, zgodnie z którą pracodawcy oddelegowanych ekspertów krajowych nadal opłacają ich wynagrodzenia. W 2015 r. zwrócono w ten sposób 1,9 mln euro.

15. Z dniem 31 grudnia 2015 r. dziewięciu pracowników Urzędu oddelegowano w interesie służby do Izby Odwoławczej Urzędu. Regulamin pracowniczy UE nie przewiduje jednak takiej delegacji ⁽¹²⁾.

DZIAŁANIA PODJĘTE W ZWIĄZKU Z ZESZŁOROCZNYMI UWAGAMI

16. Przegląd działań naprawczych podjętych w wyniku uwag zgłoszonych przez Trybunał w roku poprzednim przedstawiono w załączniku.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczył Baudilio TOMÉ MUGURUZA, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 13 września 2016 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Prezes

⁽¹⁰⁾ Umowy ramowe przedłużone na podstawie art. 134 ust. 1 lit. f) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1268/2012 (Dz.U. L 362 z 31.12.12, s. 1).

⁽¹¹⁾ Zgodnie z art. 134 ust. 3 rozporządzenia delegowanego (WE) nr 1268/2012.

⁽¹²⁾ Art. 37 ust. 1 rozporządzenia nr 31/EWG, 11/EWEA ustanawiającego regulamin pracowniczy urzędników i warunki zatrudnienia innych pracowników Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. 45 z 14.6.1962, s. 1385/62).

ZAŁĄCZNIK

Działania podjęte w związku z zeszłorocznymi uwagami

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2013	Kwota anulowanych środków przeniesionych z lat poprzednich wzrosła z 4,2 mln euro (13 %) w 2012 r. do 6,0 mln euro (16 %) w 2013 r. W obu latach było to spowodowane przede wszystkim niższymi niż przewidywano zwrotami kosztów w ramach umów o współpracy z urzędami krajowymi w państwach członkowskich (1,9 mln euro w 2012 r. i 3,8 mln euro w 2013 r.), co wskazuje na potrzebę uzyskiwania od urzędów krajowych bardziej precyzyjnych informacji na koniec roku o faktycznie poniesionych kosztach.	zrealizowane
2013	Urząd posiada plan zapewnienia ciągłości działania oraz zarządzania w sytuacjach kryzysowych, zgodnie z którym około 25 funkcji musi być cały czas obsadzonych przez dyżurujących pracowników. Środki budżetowe na dodatki za dyżury są wprawdzie zatwierdzane co roku przez Komitet Budżetowy Urzędu, jednak wypłacona w 2013 r. kwota (402 458 euro) znacznie przekracza wysokość tego rodzaju dodatków wypłacanych przez inne agencje, które muszą zapewnić ciągłość działania.	w trakcie realizacji
2014	W swoim sprawozdaniu dotyczącym sprawozdania finansowego Urzędu za 2013 r. Trybunał zakwestionował kwotę przekazaną na dodatki za dyżury (0,40 mln euro). W 2014 r. płatności te były jeszcze wyższe (0,44 mln euro). W listopadzie 2014 r. Urząd dokonał przeglądu swojej polityki i zredukował liczbę funkcji, za które przysługują dodatki za dyżury, z 25 do 17. Finansowe skutki tej decyzji powinny być widoczne od 2015 r. ⁽¹⁾ . Dziewięciu pracowników, z których siedmiu należy do kadry kierowniczej, otrzymało w ramach dodatku za dyżury po ponad 11 000 euro każdy.	w trakcie realizacji
	Kontrola nad tym systemem [dodatków za dyżury] jest jednak nieodpowiednia, gdyż zdarzało się, że dodatki takie otrzymywali pracownicy przebywający na zwolnieniu lekarskim, w zagranicznej podróży służbowej lub na urlopie.	zrealizowane

Rok	Uwagi Trybunału	Działania naprawcze (zrealizowane/w trakcie realizacji/ niepodjęte/brak danych lub nie dotyczy)
2014	<p>Kwota anulowanych środków przeniesionych z lat poprzednich zmniejszyła się z 6,0 mln euro (16 %) w 2013 r. do 5,1 mln euro (13 %) w roku 2014. W obu latach było to spowodowane przede wszystkim niższymi, niż przewidywano zwrotami kosztów w ramach umów o współpracy z urzędami krajowymi w państwach członkowskich (3,2 mln euro w 2014 r. i 3,8 mln euro w roku 2013), co sugeruje potrzebę uzyskiwania od urzędów krajowych na koniec roku bardziej precyzyjnych informacji o faktycznie poniesionych kosztach. W 2014 r. poziom środków, na które zaciągnięto zobowiązania, wynosił od 94 % do 97 % całości środków w zależności od tytułu, co sugeruje, że zobowiązania prawne zaciągano w sposób terminowy. W tytule III stwierdzono wysoki poziom przeniesień środków na 2015 r. Wyniosły one 14,1 mln euro, co stanowi 38 % środków, na które zaciągnięto zobowiązania w tym tytule (w 2013 r. było to 13,3 mln euro, czyli również 38 %). Przeniesienia te były związane głównie z umowami o współpracy z urzędami krajowymi w państwach członkowskich, w ramach których termin przedstawienia zestawień poniesionych wydatków przez urzędy krajowe przypadał dopiero w 2015 r., oraz ze składanymi w dwóch ostatnich miesiącach 2014 r. zwyczajowymi zamówieniami na usługi tłumaczeniowe, za które termin płatności przypadał dopiero w roku 2015.</p>	nie dotyczy
2014	<p>W 2004 r. wszedł w życie nowy regulamin pracowniczy UE, którego przepisy stanowią, że przyszłe wynagrodzenia urzędników zatrudnionych przed majem 2004 r. nie mogą być niższe, niż byłyby zgodnie z poprzednim regulaminem pracowniczym UE. W ramach przeprowadzonej przez Trybunał kontroli wykryto, że przepis ten nie był przestrzegany w przypadku 4 spośród 648 urzędników zatrudnionych w tym czasie, co doprowadziło do zaniżenia płatności o 96 998 euro w latach 2005–2014. Kwota ta nie jest na tyle istotna, by podważyć wiarygodność rozliczeń Urzędu. Urząd postanowił, że w odpowiednim czasie dokona wypłat dodatkowych wynagrodzeń.</p>	zrealizowane ⁽²⁾

⁽¹⁾ W 2015 r. Urząd wypłacił 285 242 euro w ramach dodatku za dyżury. Do otrzymania tego dodatku uprawnione były osoby pracujące na 13 stanowiskach.

⁽²⁾ W czerwcu 2015 r. Urząd dokonał wypłat brakujących dodatkowych wynagrodzeń.

ODPOWIEDŹ URZĘDU

12. W 2015 r. Urząd wprowadził kilka środków w celu zmniejszenia historycznie wysokiego poziomu przeniesień: podnoszenie świadomości przez coaching, szkolenie, noty informacyjne i spotkania z podmiotami finansowymi. Między innymi dokładna analiza wszystkich zobowiązań powyżej 100 000 euro w grudniu i dyżury podmiotów finansowych w ciągu całego okresu świąt Bożego Narodzenia w celu opłacenia faktur do 31 grudnia 2015 r. umożliwiły Urzędowi zmniejszenie przeniesień w tytule II z 21 % w 2014 r. do 16 % w 2015 r. i z 38 % w tytule III w 2014 r. do 36 % w 2015 r. Urząd ciągle wprowadza kolejne środki w celu obniżenia wysokiego poziomu przeniesień w tytule II, które, na co zwrócił uwagę Trybunał, są głównie związane ze strukturalnymi cechami działań w zakresie współpracy urzędów krajowych ds. własności intelektualnej państw członkowskich (większość należy uznać za planowane przeniesienia).

13. Urząd przyznaje, że często korzystał z art. 134 zasad stosowania i podejmuje krótko-, średnio- i długoterminowe działania w celu poprawy zarządzania procesami w zakresie zamówień i zawierania umów oraz ich kontrolowania. Środki te obejmują fakt, że procedura negocjacyjna bez uprzedniej publikacji ogłoszenia o zamówieniu będzie stosowana jedynie w odpowiednio uzasadnionych przypadkach.

14. Urząd rozumie, że nie ma obowiązku prawnego dostosowywania obu tekstów, ponieważ oddelegowani eksperci krajowi nie są objęci regulaminem pracowniczym. Nowe rozporządzenie ustanawiające (art. 116) przewiduje, że zarząd Urzędu przyjmuje decyzje określające zasady oddelegowania ekspertów krajowych do Urzędu. W dniu 31 maja zarząd Urzędu przyjął decyzję akceptującą dotychczasową praktykę.

15. Urząd rozumie, że regulamin pracowniczy nie udziela wyraźnej odpowiedzi na temat statusu administracyjnego, który powinien mieć zastosowanie do urzędników i pracowników zatrudnionych na czas określony w Urzędzie mianowanych do Rad Odwoławczych. Niemniej Urząd przyjął do wiadomości uwagę Trybunału i przedstawił tę kwestię swojemu zarządowi w dniu 26 maja 2016 r., który to zarząd przyjął decyzję, aby zachować obecną praktykę.